15/12/2021

Τι θα έλεγε ο Άγιος Λουκάς

/ Γνώμες

- Του Μητροπολίτου Αργολίδος κ. Νεκταρίου

Τη Δευτέρα 13 Δεκεμβρίου στην έκτακτη Συνεδρίαση της Διαρκούς Ιεράς Συνόδου, παραβρέθηκε ο Πρωθυπουργός κ. Κυρ. Μητσοτάκης με την Υπουργό Παιδείας κα Ν. Κεραμέως. Στην εξαιρετική ομιλία του ο κ. Πρωθυπουργός, αφού αναφέρθηκε στα διάφορα θέματα που απασχολούν την Εκκλησία, και μέσα στο πλέγμα των σχέσεων Εκκλησίας και Πολιτείας, προς το τέλος επικεντρώθηκε στο θέμα της πανδημίας. Εξήρε την προσφορά της Εκκλησίας και την άριστη συνεργασία στην αντιμετώπιση του προβλήματος. Έκανε έκκληση για την περαιτέρω αρωγή της, για την τήρηση των μέτρων, τον εμβολιασμό και την απομόνωση ακραίων φωνών που προκαλούν σύγχυση στους ανθρώπους. Σε μια αποστροφή του λόγου του, τόνισε: «υπενθυμίζω τα διδάγματα του αγίου Λουκά του ιατρού, ο οποίος δίδαξε με το βίο του ότι ο χριστιανός οφείλει να ακολουθεί το δρόμο του ορθού λόγου και της επιστήμης». Ομολογώ ότι η αναφορά του κ. Πρωθυπουργού στον άγιο Λουκά ήταν μία ευχάριστη έκπληξη και έγινε αφορμή να συνταχθεί τούτο το κείμενο, το οποίο εδώ και καιρό κλωθογυρίζει στο μυαλό μου. Και τούτο γιατί τα κατά καιρούς κείμενά μου, έχουν ενοχλήσει κάποιους αρνητές, οι οποίοι αντιδρούν με υβριστικό τρόπο, ακόμα και με απειλές. Συνήθως καταλήγουν με τις φράσεις: «κρίμα, ο συγγραφέας του αγίου Λουκά έφτασε σε τέτοιο κατάντημα..!» Ή ρωτούν: «τί θα έλεγε σήμερα ο άγιος Λουκάς γι’ αυτά που γράφετε;».

Σ’ αυτά τα ερωτήματα θα προσπαθήσω να απαντήσω.

α. Ο άγιος Λουκάς δεν φοβόταν ούτε τη λογική, ούτε την επιστήμη. Ήταν ένας

τέλειος συνδυασμός πίστης και επιστήμης. Το αρχαίο ρητό: «σύν Ἀθηνᾶ καί χείρα κίνει», βρήκε στο πρόσωπό του την τέλεια εφαρμογή. Και να πώς.

β. Είναι γνωστό ότι διακρινόταν για την βαθιά του πίστη στον Θεό. Μέσα στο χειρουργείο είχε κρεμασμένη στον τοίχο την εικόνα της Παναγίας. Άναβε το καντήλι, προσευχόταν λίγα λεπτά και ζητούσε την άνωθεν βοήθεια. Έπειτα με τις γάζες και το ιώδιο σχημάτιζε το σημείο του σταυρού στο σώμα του ασθενούς, και μόνον τότε έπαιρνε το νυστέρι για να ξεκινήσει την εγχείρηση.

γ. Η βαθιά πίστη του δεν τον εμπόδισε στην επιστημονική έρευνα. Όλα τα «τάλαντα» που του χάρισε ο Θεός τα χρησιμοποίησε για την προώθηση της επιστήμης και την θεραπεία των ασθενών.

Τα σπουδαία του έργα έδωσαν νέα ώθηση στην επιστήμη. Το έργο «Τοπική-περιοχική αναισθησία», άνοιξε νέους δρόμους στη χειρουργική με τις πρωτοποριακές μεθόδους του. Το κλασσικό έργο του: «Δοκίμια χειρουργικής των πυογόνων λοιμώξεων», έγινε το βασικό εγχειρίδιο στις ιατρικές σχολές και το επιτραπέζιο βιβλίο των γιατρών. Ο καθηγητής Πολιανώφ θα γράψει: «Δεν υπάρχει στη χώρα μας άλλο παρόμοιο βιβλίο γραμμένο με τόσο γλαφυρό τρόπο με τόσες γνώσεις χειρουργικής και με τόση αγάπη για τον άνθρωπο». Ο ακαδημαϊκός Γκεσέλιν, το ονόμασε «βιβλίο της αμάραντης νιότης», γιατί παραμένει επίκαιρο, ενώ ο καθηγητής Βαβύλωφ δήλωσε: «Αν δεν ήταν ο Αρχιεπίσκοπος Λουκάς η χειρουργική μας θα ήταν πενήντα χρόνια πίσω».

δ. Για να γραφτεί το βιβλίο αυτό χρειάστηκαν ατέλειωτες ώρες, νύχτα και μέρα στο χειρουργείο, στο ανατομικό εργαστήριο, στο μικροσκόπιο. Παράλληλα ασταμάτητο εντατικό διάβασμα όλης της τότε βιβλιογραφίας και μάλιστα χωρίς τις δυνατότητες της σημερινής εποχής (διαδίκτυο κ.λπ). Ενημερωνόταν για όλες τις νέες τεχνικές και ανακαλύψεις που εφαρμόζονταν σε διεθνές επίπεδο. Κατάφερε να μάθει επτά ξένες γλώσσες για να μπορεί να διαβάζει τα ξένα συγγράμματα. Στα «Δοκίμια» παρελαύνουν τα ονόματα πλήθους Ρώσων και ξένων, ακόμη και Ελλήνων γιατρών (όπως του Α. Πετρίδη και Κόκορη). Η συνεχής επιμόρφωση συνεχίστηκε μέχρι που έχασε το φως του στα βαθιά γεράματα.

ε. Ως χειρουργός εργάστηκε σε διάφορα επαρχιακά νοσοκομεία και έκανε όλες τις εγχειρήσεις, σε σημείο που μένεις έκπληκτος από το ευρύ φάσμα της χειρουργικής δεξιοτεχνίας του. Ο ίδιος μάλιστα πρωτοστατούσε στους εμβολιασμούς και απ’ ό, τι ξέρουμε είχε να αντιμετωπίσει και τους τότε κάθε είδους αρνητές, που όπως επισημάναμε άλλοτε, δεν είναι τωρινό το φαινόμενο, αλλά παλαιό ήδη από το πρώτο εμβόλιο. Αξίζει να σημειώσουμε στο σημείο αυτό ότι ακραία στοιχεία μέσα στον εκκλησιαστικό χώρο τον οδήγησαν το 1927 σε παραίτηση από την επισκοπική

έδρα του, ενώ τα τελευταία χρόνια της ζωής του αντιμετώπισε σοβαρά προβλήματα, ακόμη και απειλές από τους οπαδούς της «Γνήσιας Ορθόδοξης Εκκλησίας», που διακρίνονταν για τον φανατισμό, τον πρωτογονισμό, την αγραμματοσύνη τους (οι χαρακτηρισμοί είναι του ίδιου του Αγίου). Τα μέλη του κινήματος αυτού τον απείλησαν να τον σκοτώσουν και μάλιστα έκαναν απόπειρα εναντίον του, πετώντας του πέτρες! Δοκιμασμένη μέθοδος ο λιθοβολισμός… Και όλα αυτά για την καθαρότητα της Ορθοδοξίας!

στ. Ως χειρουργός ξεκίνησε σε μια εποχή που οι χειρουργοί δεν φορούσαν ακόμη γάντια και μάσκες. Όμως τηρούσε σχολαστικά όλους τους κανόνες ασηψίας. Από το 1911 στο νοσοκομείο του Περεσλάβλ Ζαλέσκι τα πλαστικά γάντια και οι χειρουργικές μάσκες με πρωτοβουλία του ίδιου καθιερώθηκαν σαν αναπόσπαστο εργαλείο στο χειρουργείο. Δεν είχε βέβαια καμιά αναστολή ότι με τη μάσκα «αλλοιώνεται η εικόνα του Θεού» όπως ισχυρίζονται αθεολόγητα και αφελώς οι παρ’ ημίν υπερασπιστές της πίστης… (Όλες αυτές τις οδηγίες μπορεί να τις βρει ο αναγνώστης στα «Δοκίμια», που κυκλοφορούν μεταφρασμένα στα Ελληνικά).

ζ. Ένα άλλο χαρακτηριστικό του ήταν η τόλμη του. Ακόμη και σε δύσκολες περιπτώσεις, δεν σήκωνε τα χέρια. Προσευχόταν και τολμούσε. Να θυμίσω ότι το 1924 στην εξορία τόλμησε την πρώτη στον κόσμο μεταμόσχευση νεφρού από ζώο σε άνθρωπο. Τόλμησε να κάνει λεπτεπίλεπτη εγχείρηση καταρράκτη σε μια καλύβα, με ανεπαρκέστατα εργαλεία και βέβαια με απόλυτη επιτυχία. Τόλμησε στον παγωμένο Βορά να χειρουργήσει ασθενείς στην κοιλιακή χώρα χωρίς χειρουργικά εργαλεία, μ’ ένα σουγιά και αντί για ράμματα χρησιμοποίησε τις τρίχες από τα μαλλιά των ασθενών. Και το θαυμαστό είναι ότι τα τραύματα δεν διαπυήθηκαν, σε μια εποχή χωρίς αντιβιοτικά, όταν ειδικά η κοιλιακή χώρα ήταν ο εφιάλτης των χειρουργών! Για τις πετυχημένες εγχειρήσεις του, τον ευχαριστούσαν και τον επαινούσαν οι άρρωστοί του. Αλλά ο ίδιος έλεγε: «Τον Θεό να ευχαριστείτε. Αυτός σας θεράπευσε με τα δικά μου χέρια».

η. Γι’ αυτό και στους φοιτητές του έλεγε πάντα: «Ο γιατρός θα κάνει ως εάν όλα να εξαρτώνται απ’ αυτόν, γνωρίζοντας στην πραγματικότητα ότι όλα εξαρτώνται από τον Θεό». Όταν κάποτε ένας ασθενής πέθανε και ρώτησε την εφημερεύουσα γιατρό τι έκανε γι’ αυτόν, διέκρινε ασύγγνωστη αμέλεια. Δεν είχε κάνει κάτι, γιατί όπως ισχυρίστηκε, ο ασθενής ήταν καταδικασμένος. Ο αγ. Λουκάς εξοργισμένος της απάντησε:

-Δεν έχετε κανένα δικαίωμα να σταματάτε τον αγώνα για τη ζωή του ασθενούς! Δεν έχετε δικαίωμα ούτε την αποτυχία να σκέφτεστε. Να κάνετε μόνο όλα όσα πρέπει. Να κάνετε τα πάντα!

Αυτή ήταν και η αιτία της σύγκρουσης του με συνάδελφο του, γνωστό για την αμέλεια και αδιαφορία του. Αυτός ο γιατρός έγινε η αιτία ο άγιος να συλληφθεί για τρίτη φορά και να υποστεί ασύλληπτα βασανιστήρια, φυλακές, εξορίες.

θ. Όταν η αντιθρησκευτική προπαγάνδα οργίαζε, και τόνιζε την αντίθεση πίστης και επιστήμης, ο άγ. Λουκάς τόλμησε, σε μία εποχή που όλα «τα σκιαζε η φοβέρα και τα πλάκωνε η σκλαβιά», να κάνει σειρά ομιλιών για να αποδείξει ότι κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει. Οι ομιλίες αυτές εκδόθηκαν στον τόμο «Πίστη και Επιστήμη».

ι. Και κάτι ακόμη. Όταν πλέον η επιστήμη σήκωνε τα χέρια, όταν ως επιστήμονας δεν μπορούσε να προσφέρει κάτι στον ασθενή, τότε μόνον αφηνόταν στα χέρια του Θεού και ζητούσε το θαύμα. Και πράγματι υπήρξαν περιπτώσεις που το θαύμα γινόταν. Ο αναγνώστης μπορεί να διαβάσει περισσότερα στον βίο του.

Αυτό είναι ένα κομβικό σημείο. Γιατί ακούω πολλούς ανθρώπους να ισχυρίζονται ότι δεν θα πάνε στο γιατρό, ούτε θα κάνουν το εμβόλιο, ούτε κάποια επέμβαση, αλλά θα το αφήσουν στο Θεό. Ο π. Επιφάνιος Θεοδωρόπουλος έλεγε το εξής: «Είναι βλασφημία απέναντι στο Θεό, όταν έχεις πονοκέφαλο, να ζητάς από τον Θεό να σου πάρει τον πονοκέφαλο, την στιγμή που έχεις δίπλα σου την ασπιρίνη».

Κάποιος γνωστός, μου διηγείτο ότι έπρεπε να κάνει μια δύσκολη επέμβαση, αλλά ήθελε να την αποφύγει. Παρακαλούσε τον άγ. Λουκά να κάνει το θαύμα. Ο άγιος δεν του έκανε τη χάρη. Και είχε απογοητευτεί. Κάποια μέρα εξυπηρέτησε τυχαία στο δρόμο έναν άγνωστο οδηγό, που είχε πρόβλημα με το αυτοκίνητο. Ο οδηγός τού έδωσε μια κάρτα. Ήταν η απάντηση του αγ. Λουκά στην προσευχή του. Ο άγνωστος οδηγός ήταν γιατρός και η ειδικότητά του ήταν ακριβώς η κατάλληλη για την δική του περίπτωση. Η εγχείριση έγινε, όλα πήγαν καλά και τότε κατάλαβε ότι το θαύμα έγινε αλλιώς…

Πολλά από τα καταγεγραμμένα θαύματα του Αγίου συμβαίνουν την ώρα του χειρουργείου, όπου γίνεται εμφανής η βοήθεια και παρουσία του, όπως διηγούνται ασθενείς και γιατροί.

Τούτη τη δύσκολη περίοδο κάποιοι χριστιανοί, μοναχοί, κληρικοί αδιαφόρησαν για τα μέτρα, για τον εμβολιασμό κ.λπ. Τα επιχειρήματα γνωστά. «Ο Θεός θα μας φυλάξει». «Ο κορωνοϊός είναι απάτη» κ.λπ. Αρκετοί νόσησαν, άλλοι σοβαρότερα, και κάποιοι πέθαναν. Κάποιοι ισχυρίστηκαν ότι δεν ήταν η αιτία ο κορωνοϊός, αλλά μια λοίμωξη. Άλλοι απέκρυψαν την αιτία θανάτου, άλλοι έχουν έτοιμη την θεολογική κασέτα. «Τον πήρε ο Θεός», «ήταν έτοιμος και ο Θεός τον πήρε στην καλύτερη στιγμή». «Ήταν θέλημα Θεού» κ.λπ.

Όλα αυτά τα επιχειρήματα είναι σαν να λένε ότι ο Θεός είναι υπεύθυνος για το θάνατο. Ξεχνάμε ότι ο Θεός «οὐκ ἐποίησε τόν θάνατον». Ο θάνατος είναι εφεύρεση του ανθρώπου και όχι του Θεού. Ο Θεός είναι ζωή. «Ζωήν ἦλθεν παρασχεῖν καί οὐ θάνατον». Όταν γνωρίζουμε ότι ο τάδε πέθανε από τη ξεροκεφαλιά του, πώς τολμάμε να λέμε ότι τον πήρε ο Θεός; Γνώριζα ασθενή που του έδιναν τα φάρμακα στο νοσοκομείο και αυτός κρυφά τα πετούσε. Όταν πέθανε, η ευσεβής σύζυγός του, προσπαθούσε να ψευτοπαρηγορηθεί με το γνωστό τροπάριο: «Τον πήρε ο Θεός»! Είναι όμως αλήθεια αυτό; Ο Θεός έφταιγε;

Μια παρέα επισκέφθηκαν τον άγιο Παΐσιο και ήλθε η συζήτηση για έναν κληρικό που είχε σκοτωθεί σε αυτοκινητιστικό. Όλοι μιλούσαν για τις αρετές του, τα χαρίσματά του, την εργασία του, η οποία πράγματι ήταν πολύ αξιόλογη. Ο άγ. Παΐσιος συμφωνούσε σε όλα, γιατί τον γνώριζε. Όταν όμως κάποιος του είπε: «΄Ηταν θέλημα Θεού», ο γέροντας αντέδρασε:

-Όχι, δεν του είπε ο Θεός να τρέχει!

Ένας καπνιστής που πεθαίνει πρόωρα, ο Θεός τον πήρε; Ένας διαβητικός, που παραβιάζει τις ιατρικές συμβουλές και οδηγείται στο θάνατο, δεν έχει ο ίδιος την ευθύνη; Ο Θεός φταίει; Είναι μακρύς ο κατάλογος. Εδώ ισχύει και το «οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τόν Θεόν σου».

Από την άλλη πλευρά, πολλοί είμαστε έτοιμοι σε βαριές καταστάσεις να δίνουμε ψευτοπαρηγοριές: «Μην στενοχωριέσαι, δεν έχεις τίποτα, όλα θα πάνε καλά». Με την στάση μας αυτή μάλλον εκφράζουμε το άγχος μας. Γιατί είμαστε τόσο εύκολοι; Μπορεί να μην πάνε καλά τα πράγματα. Υπάρχει και η τραγικότητα της ζωής. Μια ματιά γύρω θα μας προσγειώσει στην πραγματικότητα. Δεν έχει παρηγόρια ο θάνατος, είναι αδύνατον να συμβιβαστούμε μαζί του. Ο άγιος Λουκάς δεν το άντεχε. Στενοχωριόταν αφάνταστα και κλεινόταν στο δωμάτιο του, θρηνώντας και προσευχόμενος. Διηγείτο μία φοιτήτρια ιατρικής:

«Ώρες ολόκληρες ήταν άφαντος ο Σεβασμιώτατος στο νοσοκομείο μετά από κάθε τέτοιο συμβάν. Κάθε θάνατος του προξενούσε βαθιά θλίψη».

Κι ένα τελευταίο. Από τους αρνητές θίγεται το ζήτημα της προέλευσης των εμβολίων. Επιμένουν ότι προέρχονται ή δοκιμάστηκαν σε εκτρώματα. Προσωπικά ενδιαφέρθηκα να μάθω, όχι βέβαια από ανεύθυνα sites, ούτε από καφενειακού τύπου συζητήσεις. Εξαιρετικοί ειδικοί επιστήμονες, πιστοί στο Θεό και ευαίσθητοι σε θέματα βιοηθικής, μας διαβεβαίωσαν ότι δεν συμβαίνει κάτι τέτοιο. Κατά καιρούς μάλιστα έχουν δημοσιευθεί εμπεριστατωμένες μελέτες και κείμενα, αλλά κάποιοι δεν θέλουν να τα αποδεχτούν και παραμένουν στις εμμονές τους. Δικαίωμά τους. Όμως έχω ένα ερώτημα. Κάποιοι αρνητές ιατροί και ιερείς όταν σπούδαζαν Ιατρική, πού έκαναν το μάθημα της ανατομίας; Σε κούκλες; Δεν έκαναν το μάθημα σε πτώματα; Αναρωτιέμαι, δεν προβληματίστηκαν; Πώς ανέχονταν την «κακοποίηση» των πτωμάτων αυτών; Δεν ήταν οι άνθρωποι αυτοί εικόνες του Θεού; Πώς δέχονταν λοιπόν να πειραματιστούν; Γιατί δυο μέτρα και δυο σταθμά; Παρεμπιπτόντως ο άγ. Λουκάς επανειλημμένα περιγράφει τις εκτενείς και εξαντλητικές μελέτες του πάνω στα πτώματα και τις νεκροτομές που απαραιτήτως έκανε στους νεκρούς. Η τέλεια γνώση του της ανατομίας οφείλεται σ’ αυτή την επίμονη και επίμοχθη έρευνα.

Κάτι ακόμη που αφορά όλους μας. Είναι γνωστό ότι κάποιες εταιρείες καλλυντικών χρησιμοποιούν εκτρώματα για την παρασκευή των προϊόντων τους. Δεν είδα όλ’ αυτά τα χρόνια κάποιους από τους υπεράγαν θεματοφύλακες του συντάγματος, τους υπερασπιστές των ανθρώπινων δικαιωμάτων και αμύντορες της πίστεως να διαμαρτυρηθούν, να υψώσουν γροθιές, λάβαρα και σημαίες για το κατάντημα αυτό του πολιτισμένου κόσμου. Δεν είδα να κάνουν εμπάργκο των προϊόντων αυτών αφού δεν είναι σίγουροι για το περιεχόμενό τους. Αλήθεια ας κοιτάξουν τα ράφια της τουαλέτας τους. Έχουν τόσα πολλά καλλυντικά και αφρόλουτρα και σαμπουάν, για να γεμίσουν τα καταστήματα της οδού Σταδίου… Πουθενά δεν βλέπεις το αθώο και σίγουρο πράσινο σαπουνάκι….

Ευρισκόμενος το 2001 στην Κριμαία ο αγαπητός Μητροπολίτης Λάζαρος μου έκανε τότε το πιο πολύτιμο δώρο που πήρα ποτέ. Άνοιξε ένα κουτάκι και μου έδειξε την καρδιά του αγ. Λουκά, που παρέμενε άφθορη. Ήταν μια συγκλονιστική στιγμή. Ένοιωσα ότι η καρδιά αυτή χτυπούσε τόσα χρόνια στο ρυθμό της αγάπης. Έλιωσε από αγάπη για τον άλλο άνθρωπο. Μετά το θάνατο του αγίου, η φύση σεβάστηκε αυτή την αγαπώσα καρδιά και την άφησε άλιωτη. Και συνεχίζει να χτυπάει στο ρυθμό της αγάπης, να θεραπεύει, να θαυματουργεί, να παρηγορεί. Ολόψυχα εύχομαι, μαζί με όλα τα θαύματα του, να κάνει και τούτο: Να μας απαλλάξει ο Άγιος όλους από τη σκληροκαρδία μας, να μας χαρίσει σύμφωνα με

τον προφήτη Ιεζεκιήλ, καρδιά όχι «λίθινη», πέτρινη, αλλά «σαρκίνην», ευαίσθητη για τον άλλο άνθρωπο.